

78. DOUGLAS PIKE – VIET CONG; 1966, M.I.T. Press (Cambridge, Massachusetts), pp. XX, 490 blz.

3011 68

Dit boek kon door Pike, verbonden aan het 'United States Information Agency' in Azië, worden geschreven doordat hij inzage kreeg in alle documenten van het Bevrijdingsfront, waarover men in Saigon beschikt en ander Vietnamees materiaal. Pike, die de term Viet Cong in zijn boek niet gebruikt, omdat die tot misperceptie aanleiding geeft, karakteriseert het Bevrijdingsfront (NLF) in zijn inleiding als volgt:

"If the essence of the Chinese revolution was 'strategy' and the essence of the Vietminh was 'spirit', the essence of the third generation revolutionary guerilla warfare in South-Vietnam was 'organisation'. What NLF produced was a major, if not necessarily beneficial, contribution to the sociology of revolution" (blz. IX).

Pike spreekt in de verleden tijd, omdat het boek de periode behandelt, die hij de "eerste oorlog" noemt: 1958 - eind 1964. Hij begint met een korte historische inleiding en een behandeling van wat hij noemt "the Viet Minh Legacy", waarbij de relevantie van de Vietminh voor de huidige situatie belicht wordt. De wortels van de huidige NLF vinden we reeds in de periode Diem. De oppositie tegen de president leidde ertoe, dat tien van de elf Cao-Dai subsekten, alsmede de Hoa Hao en de Binh Xuyen zich bij het in december 1960 opgerichte bevrijdingsfront aansloten, hetgeen direct een brede basis betekende voor het front, dat zijn centrale aanhang bij de Communisten in het Zuiden vond. Pike beschrijft het proces van vervreemding van het staatshoofd van het volk, een proces dat geleidelijk aan vele niet-communisten rijp maakte voor het NLF. Zo werden talloze het slachtoffer van wet 10/59, welke voorzag in "repression of acts of sabotage, of infringements of national security, and of attacks upon the life or property of citizens", en waarbij speciale tribunalen optraden die uitsluitend levenslang of doodstraf uitspraken, en met zo'n mate van willekeur, dat lokale vendetta's er het gevolg van waren.

De communistische kaders, die na '54 in het Zuiden waren achtergebleven, voerden tot aan midden 1958 (de tijd waarin de infiltraties langzamerhand op gang kwamen) geen guerrilla, hoewel de klopjacht op alle verdachte individuen de politieke vorming door deze kaders zeer bemoeilijkte. Maar nadat het Centrale Comité van de Lao Dong op 13 mei 1959 bekend had gemaakt, dat "the time has come to struggle heroically and perseveringly to smash the GVN", begon de politieke organisatie in het Zuiden gestalte aan te nemen, gepaard gaande met een toenemend aantal moorden op Saigonese ambtenaren en andere vooraanstaande figuren. In 1960 begonnen de open gewapende aanvallen op het platteland. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Devillers acht Pike dat niet in de eerste plaats het gevolg van de onrust bij de Zuidvietnamese boeren (over wie Diem toch al geen gezag meer had), maar

acht hij deze ontwikkelingen en de oprichting van het Front "premeditated, planned, organized at length and in detail . . . Such an effort had to be the child of the North", hoewel er geen twijfel over kan bestaan, dat het Zuiden rijp was voor een rebellie (blz. 80). In 1962 werd de 'People's Revolutionary Party' (opvolger van de zuidelijke Lao Dong) kernlid van het NLF.

Zo vindt men anno 1963 in het front, naast de communisten, de sekten, vele montagnards, intellectuelen, studenten en vele boeren van de Mekong. Het centrale thema van Pike's boek is de structuur van het Front, dat op uitnemende wijze gebruik heeft gemaakt van de sociale omstandigheden: Daar veruit de meeste Vietnamezen in dorpjes wonen, was het "in the Vietnamese village that the NLF faced its moment of truth" (blz. 101).

Administratief vindt men in de NLF de volgende hiërarchie: Het hoogste orgaan is het NLF Centrale Comité; daaronder vindt men 3 interzône hoofd-kwartieren (waar de organisatie van de indoctrinatie en training plaatsvindt), 7 zône-kwartieren, die de verbinding vormen met 30 provinciale comité's (dit zijn de grote operationele eenheden), die weer staan boven de lagere organismen, de uitvoerende eenheden in district, stad, dorp.

Deze structuur is in drie fasen verwezenlijkt: a. een "initial organizing period" waarin de anti-Diem-groepen werden samengebundeld (tot december 1960); b. de periode van de opbouw van het politieke front-apparaat, dat eind 1961 resulteerde in 300.000 NLF-leden; c. de periode van de "internal strengthening", vanaf 1962, toen de PRP in toenemende mate de touwtjes in handen kreeg. In de laatste periode kwam de dood van Diem als een belangrijk breekpunt; terwijl enerzijds vele niet-communistische groepen verslaptten, trok de PRP alle hoge posities aan zich, waarbij een grote invloed van Hanoi een feit werd: eind 1965 was Hanoi's gezag tot in de dorpsellen merkbaar.

Het grote succes van het NLF moet volgens Pike allereerst in de communicatie-methoden gezocht worden, die van de massa-media tot en met het persoonlijke gesprek op voortreffelijke wijze werden gebruikt. Vooral de functionele organisaties (waarvan de 'Farmers Liberation Association' met 1,8 miljoen leden de belangrijkste is) waren een succes.

De claim van het NLF/PRP onafhankelijk van Hanoi te zijn, moge in een bepaalde periode (tot aan '65) gedeeltelijk juist zijn, maar was zeker ook een propagandamiddel, gelijk de PRP aanvankelijk zijn ware identiteit als Communistische Partij trachtte te verdoezelen in overheersend katholieke centra. Pike schat het PRP-leden aantal in begin 1966 op 100.000. De reden, dat deze tamelijk kleine partij het NLF in handen kreeg was o.a. dat "foreign communism, even of the Lao Dong Party brand, was strategically unsound" (blz. 144), een feit dat de PRP goed begreep en met nationalistische programma's wist uit te buiten; een streven, dat Saigon nooit gelukt is. Het dagelijks bestuur, dat in theorie bij het centraal comité, maar in de praktijk bij het presidium en het secretariaat onder de secretaris-generaal berust,

ontvangt zijn direktieven van het NLF-hoofdkwartier, dat ergens in Laos in de Attepo-sektie langs de Sekong-rivier huist. Terwijl het militaire commando verantwoording schuldig is aan het presidium, loopt de rest via het secretariaat. De meest fundamentele en tevens laagste eenheid in de "niet-bevrijde gebieden" is de 3-mans dorpcel.

Wat de akties van het NLF betreft, zo moet gesteld worden, dat tot aan midden 1963 de gewapende strijd een uiterst secundaire plaats innam. "There was no such thing as NLF army autonomy; the military arm was totally integrated with the over-all operation. In addition, within the military apparatus the political officer, or political commissar, served as a further mechanism of Communist control over the officer corps" (blz. 232).

Het leger bevat 2 soorten militairen: de volledige militairen en de paramilitaire eenheden. Tot de eerste groep behoren de "Main Force" en de regionale troepen; tot de tweede groep de "Guerilla Popular Army", die weer is onder te verdelen in de dorpsguerrilla en de gevechts-guerrilla. Pike schat dat de eerste groep begin 1965 47 bataljons van 250-500 man bedroeg en de tweede \pm 85.000 man.

Zelfs de 'Main Force' besteedde tot midden '63 gemiddeld slechts 1 dag per maand aan militaire, de rest aan socio-politieke activiteiten.

Daarna nam het geweld toe in de vorm van de hinderlaag, de guerrilla, het gedurig op de huid zitten van de dorpingen ("systemic harrasing of villagers"), sabotage, subversie en terreur. Wat het laatste betreft (Pike geeft tabellen) zo stelt hij: "The killing of individuals was done with great specificity . . . NLF cadres regarded the proper use of terror as terror applied judiciously, selectively and sparingly" (blz. 250). In het algemeen kan dus gesteld worden tot midden '63: "The violence program was only that part of the revolutionary iceberg above water" (blz. 99).

De NLF-taktiek, die o.m. grote nadruk op medische zorg legde en de landverdeling van de Vietminh voortzette, resulteerde in de situatie, dat eind 1964 1,3 miljoen ha. van Zuid-Vietnams 2,8 miljoen gecultiveerde grond in handen waren van boeren, die onder strikte NLF-controle stonden.

De rekrutering ging soms met dwang gepaard: de sterke familieband maakte het mogelijk om zowel de guerrilla als de van hem gescheiden familie tegen elkaar uit te spelen. Bovendien vond de guerrilla bij zijn familie altijd een veilig onderkomen.

Zijn inkomen haalt de NLF uit vrijwillige bijdragen (vooral de aanvangsperiode), "liberation tax" (als naar gelang verdienste 8-20 % van de opbrengst), dwang t.a.v. de geldbezittende klasse en rijke buitenlanders, confiscatie tegen een na de bevrijding betaalbare cheque en verbetering der produktie in bevrijde gebieden.

T.a.v. de verhouding met het buitenland is Pike van mening, dat Hanoi van de aanvang af geholpen heeft "in any way that was absolutely necessary" (blz. 321), vooral vanaf midden 1964. De relatie met Peking vertoont de-

zelfde karaktertrekken als die van Hanoi met Peking: ook het NLF heeft getracht de kloof in het communistische blok te ontwijken. Wat de Chinezen betreft, zo acht Pike het niet uitgesloten, dat Peking een verdeling geen ongunstige zaak vindt en het NLF in zijn rijen tracht te krijgen, waar dit met Hanoi niet zo vlot. Een en ander is er de verklaring van dat de NLF-radio op 17 juli '63 zei: "We consider it an honour to continue the glorious traditions of our ancestors, who valiently fought against such Chinese invaders as Han, Wee, Sung, Tang, Yuan and Wing". Saigon beweert overigens Chinese adviseurs bij de NLF-troepen te hebben gezien op 1 augustus 1964.

De relatie met de SU wordt eveneens door de poging geen stelling in het ideologisch conflict te nemen, beïnvloed. Vanaf januari 1965 zit er een permanente NLF-afgezant in Moskou, hetgeen in Peking vanaf september 1964 het geval was. De belangstelling van Moskou voor het NLF over Hanoi's hoofd heen blijken duidelijk uit uitspraken als deze over radio-Moskou van 9 april 1965: "The NLFSV has already obtained wide international recognition".

In de SU, Tsjechoslowakije, DDR, China, Cuba, Indonesië en andere landen was de NLF al in april 1965 permanent vertegenwoordigd. Tekenend voor de houding van de NLF is een opmerking van een der NLF-vertegenwoordigers: "China is our mother and Russia is our father."

Het boek besluit met een groot appendices, o.a. ten aanzien van de programma's van het NLF, waarover Pike zegt, dat zij getuigen van een bereidheid om compromissen te sluiten en gericht zijn op een coalitie in Saigon, het voeren van een neutralistische buitenlandse politiek volgens Cambodianaans model, sterkere banden met Hanoi, amnestie voor NLF-leden, terugtrekking der Amerikaanse troepen en geleidelijke hereniging via onderhandelingen tussen Noord en Zuid.

79. L. P. SINGH – DIE AUSSTRALUNG DES VIETNAM KRIEGS AUF LAOS, KAMBODSCHA UND THAILAND; *Europa Archiv (Bonn)*, 1968, no. 5, blz. 159-170.

Het conflict in Zuidoost-Azië bevat alle elementen van een potentiële wereldoorlog.

In Laos is de strijd sinds 1954 eigenlijk steeds voortgezet ondanks de neutralisering en het terugtrekken van het "ZOAVO-schild" in 1962. De strijd om de macht tussen communisten en niet-communisten werd niet opgegeven, slechts de tactiek werd veranderd. De Sowjet-Unie had zo'n haast zich uit de kwestie-Laos los te maken dat hij zijn transportvliegtuigen die de neutralistische troepen bevoorraadden aan de Noord-Vietnamezen overdeed, die de hulp uit communistische bron voortaan aan de Pathet Lao deed toekomen,

waarna de neutralisten de steun van de VS aanvaardden, zodat hun bevoorradingslijn werd overgenomen door Air America van de C.I.A.

Het offensief van de Pathet Lao 1963-64 leidde tot toenemende spanningen en het zich uit de coalitie-regering en Vientiane terugtrekken van de communistische ministers. Van de akkoorden van 1962 bleef niet veel over te meer daar de internationale controle-commissie in de Pathet-Lao-gebieden niet werd toegelaten. Sinds 1965 bombardeert de VS vanuit Thailand intensief de Pathet-Lao-gebieden, omdat de zogenaamde Ho Tsj Minh-trail hier door heen loopt. Souvanna Phouma wil (en kan) zich hier niet tegen verzetten. De activiteit van de Pathet Lao is de laatste jaren zeer beperkt geweest, waardoor Souvanna Phouma onder de sterke druk van "rechts" kwam om definitief met de communisten te breken, wat hij niet deed, daarin gesteund door de VS, die nu iedere verstoring van het evenwicht aan de communisten kunnen toeschrijven en verwijten. Sihanouk van Cambodja laat zich geheel leiden door de bezorgdheid over het voortbestaan van zijn staat, traditioneel belaagd door de Thai in het Westen en de Vietnamezen in het Oosten. Ook nu nog zijn de grenzen door hen niet als definitief aanvaard. Sihanouk voert daarom, naar India's voorbeeld, een politiek van actieve neutraliteit, daarbij zorgvuldig balancerende tussen China en de VS.

China en de overige communistische landen verklaarden zich bereid om op een nieuwe 13 mogendheden-conferentie in Genève de onafhankelijkheid en neutraliteit van Cambodja te garanderen, maar de VS voelden hier niet voor, zulks onder druk van Thailand en Zuid-Vietnam, die dan hun claims zouden verliezen. Belangrijker was dat ook het Nationale Bevrijdingsfront (NLF) in Zuid-Vietnam zo'n neutraliteitsverklaring begeert. Ook een voorstel om de grenzen en de neutraliteit te garanderen door de vier mogendheden Thailand, Zuid-Vietnam, Cambodja en de VS werd afgewezen omdat Thailand eerst de grenzen wil laten vaststellen door een grenscommissie, voor men over onschendbaarheid ervan wil praten.

Een ultimatum aan de VS, dat bij voortgaande grensschendingen vanuit Zuid-Vietnam, de diplomatieke betrekkingen met de VS verbroken zouden worden werd in mei 1965 waar gemaakt.

Maar de Amerikanen en Zuidvietnamezen gingen met hun achtervolgings-acties op Cambodjaans gebied door omdat het NLF zich daar terug zou trekken en er bases zou hebben. Een Amerikaans voorstel om de grens te laten bewaken door de Internationale Controle Commissie werd onder communistische druk door Sihanouk verworpen.

De Amerikaanse belangen in Zuid-Vietnam zijn de hoofdoorzaak voor de wrijvingen met Cambodja. Ten opzichte van Rusland en China heeft Sihanouk steeds voorzichtig gemanoevreerd. Tot 1963 nam hij geen communistische militaire hulp aan en hij hecht sterk aan westerse invloed in Zuidoost-Azië. Frankrijk kreeg het aanbod de plaats van de VS in te nemen. Hij is dankbaar voor de Franse hulp, Sihanouk slaagde er in zowel de westerse

invloed te behouden als ook goede vrienden met Peking te blijven. Door zijn goede verstandhouding met China, dat hij als de komende macht in Azië ziet, dwingt hij de Vietnamezen, de Thai en de VS met hem op zijn voorwaarden te onderhandelen. Tot zijn teleurstelling was Hanoi even weinig tegemoetkomend als Saigon bij het erkennen en garanderen van zijn grenzen. De band met Peking is voor hem nog belangrijker in het licht van de historische vijandschap van de Vietnamezen jegens Cambodja. Dit balanceren is niet zonder risico's. Maar tot dusver is Sihanouk er zonder veel illusies over de gevaren die zijn land bedreigen in geslaagd zowel al te veel Amerikaanse als ook Chinese invloed buiten de deur te houden.

Door het conflict Rusland-China escaleerde de oorlog, na de uitbreiding van de Amerikaanse interventie in 1965, niet direct tot buiten de grenzen van Vietnam. Wat is er sindsdien gebeurd? Nog steeds zou een wapenstilstand vrijwel al het land buiten de steden in handen van de Vietcong laten. De bombardementen hebben hun doel niet bereikt. Het huidige regime heeft nog minder steun bij de bevolking dan Diem had. Daarom is deze regering tegen onderhandelingen en is Ho Tsj Minh niet bereid tot minder dan een volledig vertrek van de Amerikanen uit Vietnam.

Voor beide zijden zou een toegeven wat betreft het kernpunt: de toekomst van Zuid-Vietnam gelijk staan met een volledige nederlaag. Onderhandelingen lijken daarom onbereikbaar.

Thailand heeft zich steeds verbonden met de mogendheid die men op dat moment als de sterkste zag: achtereenvolgens Engeland, Japan, Engeland, de Verenigde Staten. Zo nauw heeft men zich nu met de VS verbonden dat militaire eenheden aan de oorlog in Vietnam deelnemen en bombardementen vanaf zes grote bases in Thailand worden ondernomen op Noord-Vietnam en Laos. Zelfs vliegen Amerikaanse straaljagers nu onder Thaise vlag. De militaire hulp, die in 1966-67 \$ 62 miljoen bedroeg is onlangs verdubbeld, nog afgezien van de kosten voor de bases, die onder het budget voor Vietnam vallen.

Thailand vreest China evenzeer als de VS dit doen. De Chinese minderheid van 5 miljoen mensen en de inrichting van een autonoom Thaigebied in Zuid-China zijn een bron van toekomstige problemen. In 1964 en 1965 kwamen uit China berichten over de oprichtingen van een "Bevrijdingsbeweging" en een "Thai Patriottisch Front". Anderzijds is men altijd zeer huiverig geweest voor de vestiging van buitenlandse bases, waarover lange tijd grote geheimzinnigheid is betracht. Maar het om zich heen grijpen van de communistische opstanden in het arme Noord-Oosten (waar 10 miljoen, ongeveer een derde van de bevolking woont) nam deze aarzelingen weg. Er zijn nu ontwikkelingsprojecten opgezet, terwijl leger en politie, gesteund door de VS, repressieve acties ondernemen. Men rekent erop dat de VS eventueel te zijner tijd deze acties zullen overnemen, zoals zij dat in Vietnam hebben gedaan. Ofschoon de VS stellen dat hun aanwezigheid maar tijdelijk

51

In de tweede plaats ontbreekt hier de gevestigde status van de Viet Minh, die in grote delen van Vietnam meer dan 20 jaar als de effectieve regering is beschouwd. De Thaise guerrilla's moeten van onderaf beginnen bij een politiek ongeïnteresseerde bevolking. Voorts bestonden in China en Vietnam effectieve organisaties, een leger en een gevestigd bestuur, en keek men in de gehele natie op naar heroïsche leiders als Mao en Ho. In vergelijking hiermee hebben de Thai-communisten weinig meer dan een lokale bekendheid. Daarbij had de Viet Minh reeds voor de opstand t.g.v. zijn strijd tegen de Japanners een brede horizontale en verticale achterban. Zo ook kregen de Chinese communisten pas hun grote aanhang toen zij als enige nationalistische partij in het politiek vacuum konden springen, dat ontstaan was door de Japanse overwinning op de Kwomintang. Een dergelijke status en achterban ontbreekt bij de Thaise guerrilla's. Tenslotte ontbreekt in Thailand het fervente anti-Japanse of anti-Franse en later anti-Amerikaanse element, dat vele Chinezen en Vietnamezen in de rijen der communisten bracht.

Het aantal guerrilla's (1700-2000), het geringe aantal sabotagedaden, terreur-activiteiten en schermutselingen met regeringstroepen, vormen op dit ogenblik geen bedreiging voor de nationale veiligheid. Daarbij heeft de regering stappen genomen om het Noordoostelijk isolement te doorbreken, lokale militia op te leiden, transport en communicatie te verbeteren.

Militair gesproken is er weinig problematiek. Maar waar de regering vooral aandacht aan zal moeten besteden is de reeds lang noodzakelijke economische ontwikkeling van het Noordoosten, want daarmee worden de guerrilla's uiteindelijk van hun bestaansrecht beroofd, maar omgekeerd: "If the Thai Government fails to deal constructively with the conditions that gave rise to insurgency – poverty, isolation and lack of participation in local and national affairs – it may still, in the end, be the loser" (blz. 397).

April 1/62 Nieuwsgerechtigd over
oorlog en VRE

als de atoombomb bedreigingen. De VS zijn verantwoordelijk voor het lot van de Derde Wereld omdat een Amerikaanse president – Woodrow Wilson – de stoot gaf tot onafhankelijkheidsbeweging, de VS de rijkste natie zijn waar het idee om anderen te helpen leeft, en de VS een handelsnatie zijn, afhankelijk van de stabiliteit in afgelegen gebieden voor de aanschaffing van grondstoffen en de afzet van de industrieproducten. Er zal geen rust komen in Afrika vóórdat de VS hun eigen rassenproblemen hebben opgelost. De VS kunnen zich niet veilig voelen voor het communistische dynamisme, tenzij zij de communisten uit de Derde Wereld weren. Het alternatief is: terugvallen van de VS in isolationisme. De VS moeten niet bang zijn om van interventie te worden beschuldigd. Niet interveniëren betekent evenveel als wel interveniëren, zie Cuba en Zanzibar. Er is door de VS ingegrepen in Zuid-Korea, Formosa, Zuid-Vietnam, Kongo, enz. Economische hulp voor politieke doeleinden is een effectieve vorm van interventie.

Vele Aziaten, die genoeg hebben van corruptie en lage inkomens, enz., worden aangetrokken door de gedachte aan materiële verbeteringen, zelfs tegen de prijs van een dictatorschap. "If underdeveloped lands choose anti-communist but autocratic or military leadership we often show as much concern as if a Marxist clique had taken over". Echte democratie schijnt niet te kunnen functioneren in onstabiele en analfabetische, arme landen. "Echte representatieve regeringen in Z.O. Azië zijn prematuur". (Prof. Guy J. Pauker). Militair bestuur is voor de komende decennia de oplossing. In Azië vooral vindt men veel aandacht voor de ideeën van De Gaulle. (Ook Latijns-Amerika zou deze richting kunnen opgaan). De opgaven voor de Derde Wereld zijn zó omvangrijk, dat een sterke, uitvoerende leiding, militair of niet, nodig is. De doeleinden van de VS dienen te zijn:

1. Onafhankelijkheid steunen, welke regeringsvorm het land ook moge kiezen, chaos voorkomen en de nieuwe landen integreren in de wereldeconomie tegen beperkte kosten aan geld en mankracht.
2. Zich niet laten beïnvloeden door vooroordelen als geërfde tegenzin voor alle vormen van socialisme of door de vooroordelen van anderen, zoals anti-Amerikanisme in Azië en Afrika en anti-gringoïsme in Latijns-Amerika. De VS dienen zich vier kardinale regels van de diplomatie te herinneren:
 1. "always keep the initiative",
 2. "always exploit the inevitable",
 3. "always stay in with the outs",
 4. "if everything does indeed go wrong, at least never stand between a dog and a lamppost".

48. RICHARD HARRIS – A NEW 30 YEARS' WAR? – *The Times* (London)
12, 13, 14 februari 1968.

De confrontatie tussen 's werelds twee ideologische beschavingen duurt reeds langer dan 20 jaar en heeft alle andere dreigingen die tot een wereldoorlog

zouden kunnen leiden verdrongen. Ze belemmert iedere mogelijkheid op een détente met Rusland en Oost-Europa, bemoeilijkt ten zeerste de relaties tussen de westerse en ontwikkelingslanden en is tot de kanker van de wereld geworden. Aan deze confrontatie kan slechts een einde worden gemaakt als men de ware aard ervan doorschouwt.

Een ideologische beschaving omschrijft Harris als een gebied dat wordt bestuurd in overeenstemming met een aantal opvattingen ("set of beliefs") over de aard van mens en maatschappij, waarvan de rationaliteit en vanzelfsprekendheid buiten iedere twijfel staan. Deze waarheden ter discussie stellen, laat staan ze betwisten, representeert "het kwade". Aanvaarding elders wordt als wenselijk beschouwd en aangemoedigd.

De Chinese ideologische beschaving kreeg vanaf de Han-dynastie (140-86 jaar voor Christus) zijn gestalte in het Confucianisme. De Chinese instellingen, denktrant, structuur werden dientengevolge ten diepste beïnvloed door een gezagsopvatting: "authoritarianism", die geen ruimte bood voor democratie, maar op zijn best humaan kon worden genoemd. Dit "authoritarianism" hield in dat de natuurlijke goedheid van de mens door een goed bestuur van goede mensen volgens een goede doctrine kon worden aangemoedigd. De godsdienst, het Boeddhisme, institutionaliseerde zich nimmer in een aparte hiërarchische macht zoals met het christendom in het Westen het geval was. De staat was alles en de juiste ordening van de maatschappij op aarde was de normale taak van de oprechte mens. Ook Korea, Vietnam en Japan ontleenden aan deze cultuur. Maar toen men in de 19e eeuw geconfronteerd werd met het westen bleven – bij een drastische vernieuwing van de doctrine in China, Korea en Vietnam – oude opvattingen, toewijding en geloof in de hoogheid van de eigen moraal bestaan. Communistisch China, Korea en Vietnam, klampten zich vast aan het nieuwe geloof, dat de molesteerders uit de 19e eeuw als imperialisten verwerpt. Japan daarentegen onderging een verbazingwekkende economische ontwikkeling, maar vond tot nu toe geen doctrine die als morele basis van zijn nieuwe maatschappij kon dienen. Een onecht nationalisme werd tot doctrine opgeblazen maar faalde. Harris vraagt zich af of het ontbreken van een doctrine wellicht de verklaring vormt voor het feit dat Japan, ondanks zijn economische macht, internationaal een "nulliteit" is. Is economische macht voor de Aziatische geest wel een echte vorm van macht? Volgens Harris zijn dit vragen die wellicht de eerste vijftig jaar niet kunnen worden beantwoord. Voor het moment moet men Japan terzijde stellen.

De rationele en vanzelfsprekende waarheden waarop de Amerikaanse maatschappij berust, dateren van 4 juli 1776, het uitroepen der onafhankelijkheid. Zij klinken door in de inaugurele rede van Johnson van januari 1965: "Ons lot temidden van alle veranderingen berust op het onveranderlijk karakter van ons volk – en zijn geloof. Zij allen kwamen hier: de verbannene en de vreemdeling, de dappere en de angstige om een plaats te vinden waar

de mens zichzelf kon zijn. Zij sloten een overeenkomst met dit land. Ontvangen in rechtvaardigheid, geschreven in vrijheid, verbonden in eenheid was deze bedoeld om eens de hoop van de hele mensheid te zijn. Zij bindt ons nog steeds. Als wij ons aan haar inhoud houden zal het ons goed gaan".

"Het Amerikaanse verdrag deed op ons een beroep het pad te wijzen naar de bevrijding van de mens . . .

Als er aan Amerikaanse levens een einde moet komen en Amerikaans goed moet worden verspild in landen die we nauwelijks kennen is dat de prijs die de verandering van onze overtuiging heeft geëist".

Ook in een opmerking van de president van de "Dow Chemical Company" over de produktie van napalm kan het ideologische denken nauwelijks explicieter worden uitgedrukt: "We believe in fulfilling our responsibility to this national commitment of a democratic society".

De Amerikaanse dichter Robert Lowell, criticus van het ideologisch denken, merkt op dat de Amerikanen altijd het idee hebben gehad "de wereld te redden", maar dat het idee van de wereld redden of haar vernietigen dicht naast elkaar kunnen liggen: ". . . we've always had the idea of "saving the world". And that comes close to perhaps destroying the world. Suddenly it is as though this really terrible nightmare has come true, that we are suddenly in a position where we might destroy the world, and that is very closely allied to saving it".

De confrontatie tussen de VS en Oost-Azië gaat terug tot de 19e eeuw. Aan de ene kant van de Stille Oceaan werden de VS een natie met een grote economische macht, aan de andere kant reageerde China op zijn innerlijk verval en westerse penetratie met een groeiend nationalisme. Tegen het einde van de jaren zestig van de 19e eeuw gingen de VS China zien als een land dat hulp, onderwijs en een nieuw geloof behoefde om het te redden van zijn verval. De Amerikaanse bemoeienissen konden tevens worden gezien als een anti-koloniale daad. Hoewel er ook Europese zendelingen, doktoren, onderwijzers, ingenieurs etc. naar China trokken was het merendeel toch Amerikaans. Tevens was het zo dat de Amerikanen zich op China concentreerden en niet, zoals de Europeanen met een imperium, over geheel Azië en Afrika uitzwermden. In de jaren twintig en dertig van deze eeuw nam China bij de Amerikanen gevoelsmatig zo'n belangrijke plaats in dat zij zich op dit land projecteerden. Desalniettemin kwam juist in deze periode het nieuwe China tot stand op basis van een trots nationalisme, een gevoel van opluchting dat men bij de vernieuwing niet behoefde te steunen op leiding van buitenaf, een jongere generatie die bereid was het verleden van zich af te werpen en tenslotte een nieuwe doctrine, het communisme, die het Confucianisme als bron van gezag kon vervangen en dienstig kon zijn aan de Chinese doeleinden in de twintigste eeuw. De confrontatie tussen de VS en China kreeg zijn gestalte maar werd vooralsnog niet gevoeld. Pearl Harbor

leidde tot wat het isolationisme tot nu toe had verhinderd: een bondgenootschap met China.

De VS kwamen uit de tweede wereldoorlog als een mogendheid die in staat was een internationale rol te spelen en van wie dit ook werd verwacht. Doch tezelfdertijd onttrok het door hen meest gekoesterde gebied zich aan een dergelijke actie en stond er een triomfantelijk revolutionair aan het hoofd die de wereld de Chinese trots en het zelfvertrouwen in het gezicht slingerde.

Dat China zich feller opstelde tegen de VS dan tegen de Europese mogendheden van wie het veel meer te lijden had gehad wijt schrijver aan het feit dat het Europese handelen gericht was geweest op China als een nationale staat. China was echter allereerst een cultuur, en deze werd in vele aspecten geïnfiltreerd door de Amerikanen. Het was hiertegen dat het verzet zich richtte: "... it was Americans who were infiltrating so many aspects of Chinese life and proposing to China an American-style solution to its problems; a wholesale package of Christianity, democracy, equality and progress through free enterprise".

Harris beschrijft vervolgens het verloop van de Chinese burgeroorlog na de tweede wereldoorlog en de Amerikaanse bemoeienissen daarmee. In ieder geval werd de catastrofe van een Amerikaanse interventie – in tegenstelling tot later in Vietnam – vermeden.

Na het uitroepen van de Volksrepubliek op 1 oktober 1949 talmde Amerika, op grond van acties tegen achtergebleven Amerikaanse consulaten, met erkenning, hoewel China daar hoge prijs op stelde. Het wezenlijke keerpunt in de verhoudingen kwam echter na de Noordkoreaanse aanval in juni 1950 gevolgd door Truman's beslissing de Amerikaanse vloot te plaatsen tussen de Chinese Volksrepubliek en de nationalistes o.l.v. Tsjang-Kai-sjek, die zich terugtrokken op Formosa en daar met Amerikaanse hulp een rivaliserende regering opzetten. Deze Amerikaanse interventie in de Chinese burgeroorlog bepaalde op fatale wijze de verdere loop der gebeurtenissen.

De emoties waren nu aan beide zijden hoog opgelopen. Zolang erkenning nog mogelijk was zag men de Chinese regering niet als volledig zwart. Maar nu was ze een nachtmerrie geworden, een afschuwelijk ongeluk, ze was China opgedrongen, oneerlijk, onrechtvaardig, niet representatief. "We do not recognize the authorities in Peiping for what they pretend to be. The Peiping regime may be a colonial Russian government – a slavonic Manchukuo on a larger scale. It is not the government of China. It does not pass the first test. It is not Chinese. It is not entitled to speak for China in the community of nations". Deze woorden werden in 1951 uitgesproken niet door Dulles maar door Dean Rusk.

De oorlog tegen Noord-Korea was, hoewel ze onder VN-vlag werd gevochten, een Amerikaanse beslissing om Amerikaanse redenen genomen. Men kan deze oorlog beschouwen als uiting van het opdringende inter-

nationale communisme, waarbij men gemakkelijk de Aziatische aspecten ervan over het hoofd kon zien. Toch is het de vraag of de VS ook zo prompt hadden gereageerd als alleen de SU communistisch was geweest. Men veronderstelde toentertijd dat China achter de Noordkoreaanse aanval zat, een veronderstelling die men thans, als zo vele veronderstellingen uit die tijd, onjuist gaat vinden.

Het gehele Amerikaanse optreden in Oost-Azië, ook dat in Vietnam, geschiedt onder de noemer "redden" of "verliezen". China ging "verloren" voor de democratie, Zuid-Vietnam, Zuid-Korea en Formosa moesten worden "gered". Ook zij die de dominotheorie ("we vechten om een Chinese aanval op Australië te voorkomen") verwerpen, achten het wenselijk bovengenoemde gebieden te behouden voor de politieke vrijheid en China in te dammen. Men zou met dergelijke ideeën kunnen sympathiseren indien ze enige relatie hadden tot de feiten. Maar het afschuwelijke is dat dit niet het geval is: "The trouble, the ghastly trouble, is that they do not".

De Oostaziatische beschaving die zich over een periode van 2000 jaar ontwikkelde verschilt diepgaand van beschavingen elders; democratie is hier niet relevant. De Oostaziatische communistische regimes zijn regimes die naar de traditie berusten op een doctrine en wier regeringen dezelfde loyaliteit oproepen als vroeger. Het is onwaarschijnlijk dat zij door hun eigen volk omver zullen worden geworpen tenzij ze in moreel opzicht blijken te falen of er een doctrine tegen ze in het veld kan worden gebracht die overtuigender is. "To east Asian thinking, doctrine is central and doctrine and government are one. There can only be one true government upholding one true doctrine. It is therefore useless to back against communist regimes governments that have no banner to march under than an empty anti-communism. The military men who run the undemocratic governments in Seoul, Taipei and Saigon know this or uneasily suspect it, but think that their western backers do not see it so clearly".

Tsjang Kai-sjek faalde omdat hij tegenover het communisme slechts een herleving van een 19e eeuwse neo-Confucianisme kon stellen; Het uit Europa geïmporteerde Personalisme van Diem – een man van echt Oostaziatische integriteit, maar bekrompen meedogenloos – kon al evenmin aanslaan. Mao Tse-toeng slaagde er nog het best in een bruikbare doctrine te ontwikkelen door toevoeging van een aantal van zijn eigen idealen van het Marxisme en door het als een doctrine te presenteren die vrijelijk gebruik kon maken van de kanalen die eens door het Confucianisme waren geïrrigeerd. Kim II-soeng van Noord-Korea lijkt het minst succesvol. Ho Tsji Minh is een waarlijk nationale figuur maar minder succesvol dan Mao in het doen samensmelten van nationalisme en communisme.

De grootste misvatting is te denken dat in de gebieden die nu op kostbare wijze door Amerikaanse macht overeind worden gehouden de democratie zal groeien als men de gebieden maar kan behouden. Men kan slechts verwach-

ten dat Oost-Azië zich een *eigen* doctrine smeedt: "In China that moulding goes on: In Korea and Vietnam it remains arrested".

Ten aanzien van Vietnam maakt Harris twee opmerkingen. 1. Het was desastreus dat het Franse kolonialisme de scheiding tussen de Oostaziatische Vietnamese tradities en die van de Zuidoostaziatische Boeddhistische culturen van Laos, Cambodja en Thailand doorbrak. Hierdoor emigreerden duizenden Vietnamezen die bruikbare arbeidskrachten voor de Fransen waren naar Laos en Cambodja, landen die al lang vóór de Franse aanwezigheid blootstonden aan Vietnamese agressie, en gaf men de Vietnamese communisten het valse geloof dat Frans Indo-China één bevrijdingszone vormde. ". . . and this belief persists in their current action (giving some false evidence to support the so-called domino theory)". 2. De dichtst bevolkte gebieden van Zuid-Vietnam werden eerst in de 17e en 18e eeuw door Vietnamezen bevolkt, in een periode dat Vietnam verdeeld was tussen een regime dat in het noorden regeerde en een regime dat in het expanderende Zuid-Vietnam aan het bewind was. Dientengevolge zijn de Oostaziatische tradities dieper in het noorden dan in het zuiden verankerd. Het zuiden is daarom instabieler, heeft doctrines uitgebroed als die van Cao Dai en Hoa Hao en heeft, ook al betreurt het de overheersing van het noorden, niet zo'n duidelijk gevoel zich te onderscheiden dat het onafhankelijk kan zijn. Politiek gezien had Amerika geen slechter gebied uit kunnen kiezen.

Harris vraagt zich af of er een andere oplossing voor de Amerikanen mogelijk is dan zich uit Vietnam los te wikkelen. En niet alleen uit Vietnam. Korea en Formosa zijn onderdelen van hetzelfde probleem ook al zal in deze gevallen de oplossing van het probleem en het tijdstip daarvan verschillen. Dit alles behoeft niet tragisch te zijn. De VS hebben vele andere verantwoordelijkheden die op bevredigender wijze kunnen worden nagestreefd dan in Oost-Azië het geval is. Er kan zich in Oost-Azië een doctrine ontwikkelen die op den duur kan coëxisteren met die van het gebied aan de andere kant van de Stille Oceaan.

Samenvattend merkt Harris op: het Oostaziatische communisme is aangepast aan Oostaziatische behoeften en is niet naar elders exporteerbaar. Democratie gaat tegen alle heersende tradities in en kan niet door een buitenstaander worden ingeprent. Alleen door nauw contact met de rest van de wereld is het mogelijk dat het te zijner tijd kan ontspruiten. In tegenstelling tot Oost-Azië bestaat er in de rest van Azië wel een impuls naar democratie. Indien deze impuls wordt gesmoord krijgen de regeringen van de betreffende gebieden de guerrilla's die zij verdienen maar zij zullen niet als *communisten* succes boeken, hoezeer Mao ze ook aanmoedigt. Het uitkristalliseren van de relaties tussen Oost-Azië en de rest van de wereld zal tijd kosten. De huidige opstand tegen de buitenwereld is het produkt van een lang verleden. Oost-Azië is een beschaving in staat tot woede en agressie wanneer haar wordt onthouden waar ze meent recht op te hebben. In deze fase van zelfver-

nieuwing kan ze echter niet die expansionistische beschaving zijn die velen vrezen. Wat men in Parijs, Londen, Delhi, Cairo en Washington dient te beseffen kan in vier woorden worden uitgedrukt: "Oost-Azië is anders".

Harris is geboren in China en is Azië-redacteur van de Times. Hij werd in 1949 "bevrijd" door de communisten in Sjanghai en in 1954 door de communisten in Hanoi, die de stad na de akkoorden van Genève overnamen. Beide gebeurtenissen vertoonden – aldus Harris – qua stijl, de wijze waarop de communisten door de bevolking werden ingehaald, het idealisme en de overtuiging van de veroveraar en het patroon volgens welk hun regime werd gevestigd, grote overeenkomst.

49. RICHARD GRAHAM – BRAZIL'S DILEMMA, *Current History*, (Philadelphia), Vol. 53, no. 315, nov. 1967, blz. 291-297, 308.

Brazilië, met meer dan 80 miljoen inwoners en de helft van het gebied van Latijns-Amerika, met grote hulpbronnen en een staat van dienst met belangrijke verworvenheden bij de economische ontwikkeling, heeft zichzelf in een hoek gewerkt. Een eeuw lang heeft Brazilië nieuwe groepen geleidelijk aan opgenomen in de bestuurselite. Thans zijn de belangen van de oude en nieuwe groepen – volgens deze groepen – niet meer te combineren. Ofwel de oude groepen moeten verdwijnen, ofwel de nieuwe groepen moeten buiten spel gelaten worden. De beslissing hierover zal bepalend zijn voor de toekomst van Brazilië.

Vanaf de Portugese vestiging tot ongeveer 100 jaar geleden werd het land bestuurd door de slavenbezittende suikerplanters van het noordoosten. In de tweede helft van de 19e eeuw waren er twee opkomende machten:

1. Een nieuw geslacht van planters (koffie), die tegen slavernij waren, immigratie bevorderden, in spoorwegen investeerden en later Brazilië's belangrijkste industriecomplex stichtten.
2. Een (als gevolg van de opkomst van de koffiecultuur) meer zelfbewuste stedelijke klasse. Ingenieurs, juristen en artsen wilden, samen met ambitieuze militairen, veranderingen brengen in de sociale verhoudingen. Het einde van het Braziliaanse keizerrijk (1889), en de instelling van een republiek met een constitutie naar het voorbeeld van de VS waren het hoogtepunt van hun poging om een modernere staat te stichten. Desillusie volgde: er ontbrandde een strijd tussen stedelingen (vooral officieren), koffieplanters en de traditionele oligarchie van suikerplanters. In de eerste vijf jaar van de eerste republiek berustte de macht bij de militairen. Maar door een revolutie in de staat Rio Grande do Sul werden zij gedwongen de macht over te geven aan de koffieplanters. Van 1894 tot 1930 regeerden dezen samen met het oude noordoosten en de staat Rio Grande do Sul. De steun van de landbezittende

klasse kochten zij door de opkomst toe te staan van wat in feite "warlords" waren die ongecontroleerd over hun eigen domein regeerden.

Maar de stedelingen en de officieren kwamen in verzet tegen de grootgrondbezitters en zij steunden – hopen op vernietiging van het verouderde politieke systeem en de vorming van een vernieuwende, op de stad gerichte, nationale regering – de revolutie van 1930, die Vargas in het zadel hielp. Hij kreeg steun van de grootgrondbezitters door hun lokale macht niet af te schaffen, van de koffieplanters door subsidiëring van de koffieprijs en van de stedelijke fabrikanten die hun markt vergroot zagen doordat importproducten duurder werden door de dalende wisselkoers. De industriële productie steeg van 1929 tot 1937 met 50 %. Door een sociale wetgeving, die slechts beperkte groepen bestreek en maar gedeeltelijk werkte, voelden de arbeiders zich toch zekerder. Juscelino Kubitschek (1955-1960) wist deze spectaculaire lijn voort te zetten. De gemiddelde reële groei van het bruto nationaal product in de periode 1955-1961 was 6,1 procent. Maar de inflatie betekende een probleem voor de stedelijke lagere middenstand.

Ook op het platteland waren er problemen. Door de roep om sociale rechtvaardigheid werd de positie van de landeigenaren aangetast. Kubitschek weigerde vergaande hervormingen en in het algemeen ontkende hij de noodzaak van structurele veranderingen. In plaats daarvan kocht hij de stedelijke arbeiders af door het geven van loonsverhoging, de industriëlen door regeringscredieten en de ontevreden plattelanders door betrekkingen aan te bieden bij de bouw van de nieuwe hoofdstad Brasilia.

Deze beleidstegenstellingen bemoeilijkten de positie van Kubitscheks opvolgers Jânio Quadros, die na 8 maanden aftrad en van vice-president João Goulard, die hem in 1961 opvolgde. Goulard werd gewantwoord door de militairen en gevreesd door de conservatieven. Hij werd geïnstalleerd onder een in der haast gevormd parlementair systeem, waarbij hij geen macht bezat. Hij werd pas in 1963 erkend als de "echte" president, na een referendum. Zijn pogingen zulke tegenstrijdige elementen als de land-oligarchie en de stedelijke arbeiders samen te smeden, mislukten. De economische groei nam drastisch af en de inflatie was sterker dan ooit. De laatste maanden van zijn bewind werd hij zeer radikaal. Hij verschafte de officieren een alibi in te grijpen toen hij trachtte zijn macht te vestigen op arbeiders, dienstplichtigen en onderofficieren. Hij werd bij de militaire staatsgreep van 31 maart 1964 omvergeworpen. De belangrijkste groep, die meewerkte aan de totstandkoming van deze staatsgreep was een groep legerofficieren verbonden met het "Superior War College". Sinds 1949 had men daar de nationale problemen bestudeerd: nationale veiligheid is het doel van alle nationale politiek; economische en sociale ontwikkeling moeten de nationale veiligheid helpen verzekeren en moeten daarom gestimuleerd worden. De nationale veiligheid zou ernstig in gevaar worden gebracht door iedere stap weg van de Amerikaanse beschermende paraplu of die het pad vrij maakte voor

allen die geloven dat gewetensvrijheid een onvervangbaar element is van alle werkelijke vrijheid.

J. Harold Sherk is dominee van de "United Missionary Church" en "Director, National Service Board for Religious Objectors".

115. JOHN DE J. PEMBERTON, JR. — THE WAR PROTESTOR; *Current History* (Philadelphia), Vol. 55, no. 323, juli 1968, blz. 23-27, 48.

Nieuw Literatuur over Oorlog en Vrede

In iedere oorlog daalt de verdraagzaamheid van publiek en overheid jegens hen die tegen de oorlog protesteren. Tot nu toe is de Vietnamese oorlog een uitzonderlijk geval van verdraagzaamheid geweest jegens hen, die protesteerden. Desalniettemin zijn ernstige inbreuken gemaakt op de vrijheid van afwijkende mening en protest; vredesmarsen en bijeenkomsten hebben aanvallen te verduren gehad, en de politie toonde soms meer sympathie voor degenen die vóór dan tegen de oorlog waren, hetgeen discriminatie betekent. Serieuze federale bemoeienis begon echter pas toen de directeur van het "Selective Service System" op 26 oktober 1967 aan alle 4081 plaatselijke recruteringsorganen ("draft boards") een leidraad deed uitgaan waarin hij de herclassificering¹ van bekende protesterenden tegen de oorlog in Vietnam, alsmede hun versnelde inlijving in de strijdkrachten als "delinquenten" aanbeval. De protesterenden waren diegenen die zich volgens "draft boards" schuldig hadden gemaakt aan onwettige activiteiten, hoewel de "boards" noch over het gezag, de procedures of competentie beschikten om dit uit te maken.

Het gevolg hiervan was dat meer dan 100 jongens "delinquent" werden verklaard, boven op de lijst van inlijving werden geplaatst, werden geherclassificeerd of opgeroepen. Een onbekend aantal anderen hebben de conclusie getrokken dat het maar beter is te zwijgen en je standpunt voor je te houden.

Daarna werd een aanklacht ingediend tegen Spock en de zijnen, wegens het aanzetten tot dienstplichtverzaking. Uiteraard zijn hierbij belangrijke en onbesliste vragen aan de orde of het hier gaat om constitutioneel beschermde uitingen over oorlog en dienstplicht, dan wel om onwettige daden van de beklaagden. Maar de aanklacht toont duidelijk aan dat er versterkte pogingen worden gedaan om het protest tegen de oorlog aan banden te leggen.

Onlangs trok de verspreiding van een anti-oorlogspetitie onder federale ambtenaren de aandacht van regeringsautoriteiten, inclusief leden van het Comité voor on-Amerikaanse activiteiten van het Huis van Afgevaardigden,

¹ Diegenen die in aanmerking komen voor de dienstplicht worden volgens bepaalde criteria ingedeeld in groepen met meer of minder kans te worden opgeroepen (Red.).

die aankondigden dat ze een onderzoek wensten naar de organisatie die voor deze petitie verantwoordelijk was. Dat zal van invloed zijn op al diegenen die bloot staan aan bestraffing van autoriteiten op staats- en plaatselijk niveau, inclusief leerlingen, studenten en onderwijzend personeel op middelbare scholen, colleges en universiteiten.

Schrijver is van mening, op grond van de vrijheid van meningsuiting waartoe men zich tijdens de Amerikaanse revolutie bekende en zoals deze in de grondwet is toegelicht, dat het recht van protest niet verandert in een oorlogssituatie. Oorlogen of nationale noodtoestanden kunnen aanleiding geven tot bepaalde beperkingen, zoals beperkingen op het bekend maken van troepenbewegingen, maar zij vergroten niet de *macht*, noch van de wetgevende, noch van de uitvoerende macht, tot het inperken van protest. Dit betekent dat wanneer een bepaalde protestactiviteit constitutioneel beschermd is, men evenveel aanspraak maakt op bescherming tegen informele acties zoals versneld oproepen of uitzetting uit overheidsdiensten, als tegen formele strafvervolging.

Moeilijker is het de constitutionele *grenzen* van het recht op protest te bepalen. Wanneer bestaat er een "duidelijk en aanwezig gevaar" dat bepaalde uitingen zo'n groot kwaad aanstichten dat het Congres het recht heeft deze te voorkomen? Schrijver haalt in dit verband de woorden aan van opper-rechter Brandeis aan dat, zolang het nog mogelijk is het kwaad via discussie te voorkomen? Schrijver haalt in dit verband de woorden van opperstilzwijgen "... no danger flowing from speech can be deemed clear and present, unless the incidence of the evil apprehended is so imminent that it may befall before there is opportunity for full discussion. If there be time to expose through discussion the falsehood and fallacies, to avert the evil by the processes of education, the remedy to be applied is more speech, not enforced silence" (gecit. op blz. 25).

Schrijver concludeert dat men tot de ondubbelzinnige uitspraak zou moeten komen dat wat de protesterende zegt – via zijn speech, zijn pamflet, zijn mars of enige andere demonstratie – nimmer hem het recht mag ontnemen het te zeggen, tenzij de omstandigheden zodanig zijn dat niemand de gelegenheid heeft hem op tijd te antwoorden teneinde het aanbrengen van substantief, onwettig nadeel te voorkomen.

Een dergelijk ondubbelzinnig antwoord kan nimmer worden gegeven inzake de kwestie van tijd, plaats en manier van protest. Hier gaat het om het afwegen van belangen. Een toespraak vanaf een geluidswagen midden op de dag is iets anders dan een toespraak midden in de nacht wanneer iedereen slaapt. Het verkeer mag zeker wel in bepaalde mate maar niet al te zeer worden belemmerd. Elke demonstratie zal enig inconvenient met zich meebrengen, hetgeen getolereerd moet worden.

Over de aanklacht tegen dr. Spock en de zijnen merkt Pemberton op dat zij ervan worden beschuldigd demonstraties te hebben geleid waarin op-

roepkaarten voor de militaire dienst werden ingeleverd, die vervolgens naar het Ministerie van Justitie in Washington werden gebracht. Dit zou een overtreding zijn omdat het "Selective Service System" eist dat men de oproepkaart altijd bij zich draagt. Schrijver vindt dit laatste voorschrift een te onbeduidende regel om te worden toegepast tegen het tot uitdrukking brengen van *politieke* of *religieuze* gevoelens. Zoals ook de vuilniswet niet wordt toegepast wanneer iemand politieke pamfletten uitdeelt, hoewel men weet dat een groot deel daarvan vervolgens op straat terecht komt.

De regel dat men de oproepkaart bij zich moet dragen dient nauwelijks enig doel. De status van de opgeroepene blijft hetzelfde, of hij hem bij zich draagt of niet, en wordt bepaald door zijn personalia, aanwezig op het oproepbureau.

Het al dan niet bij zich dragen bemoeilijkt niet het werk hem op te roepen.

Bovendien gebeurt het inleveren van de oproepkaart door de opgeroepene in het openbaar, om aandacht te trekken voor zijn protest, en kan daarom niet worden gekenmerkt als *ontduiking* van de recruteringswet. En door te protesteren roept hij een recht op dat de macht van de autoriteiten hem te straffen voor overtreding van een *onbeduidende* regel, te boven gaat: nl. het recht op vrijheid van meningsuiting. Dat er ook andere vormen van protest zijn tast de wettigheid van de vorm die hij kiest niet aan. Kiest hij de weg van het inleveren van de oproepkaart dan zal het Hof moeten worstelen met de vraag of dit een constitutioneel beschermde manier van protest is. Vragen over het recht van protest mogen nimmer gaan over de kwestie of een bepaalde vorm gerechtvaardigd is, maar of een bepaalde beperking op die vorm gerechtvaardigd is.

In het bovenstaande ging het om het recht van protest; iemand mag vragen om beëindiging van de oorlog, de escalatie, het intrekken van de recruteringswet, ja, het zou zelfs zo kunnen zijn dat hem bescherming toekomt wanneer hij een overtreding van de wet *aanprijst*. Iets totaal anders echter is een werkelijke overtreding van de wet; dan komt men van het gebied van "het recht op protest" op dat van de "burgerlijke ongehoorzaamheid". Er is nimmer sprake van een *juridisch* recht om een constitutioneel geldige wet te overtreden, al kan er sprake zijn van een *moreel* recht of morele *plicht* (overtreding van de slavernij-wetten bv.) Dit betekent dat niets van bovenstaande discussie over de *juridische* rechten bij protest te maken heeft met het onderwerp van de burgerlijke ongehoorzaamheid.

Een voorbeeld van een juridisch recht van protesterenden tegen oorlog en dienstnemen dat enige gelijkenis vertoont met burgerlijke ongehoorzaamheid, maar het niet is, is het recht van een principiële dienstweigeraar van dienst te worden vrijgesteld. Er zijn twee overeenkomsten met de rechten van politieke protesteerders, die hier de moeite van het vermelden waard zijn.

Ten eerste gaat het hier om een wet die de dienstweigering regelt, en die evenals een wet die tijd, plaats en manier van protest regelt, moet voldoen

aan constitutionele standaarden en niet op discriminerende wijze mag worden toegepast.

Ten tweede, ook al is het criterium voor erkenning "godsdienstige opleiding en geloof", dit neemt niet weg dat ook politieke oordelen in de beslissing binnen dringen. Dit hoeft enerzijds de beslissing niet minder religieus te maken. Anderzijds gelooft men zowel aan de kant van de recruiteringsorganen als aan die van de opgeroepen te grif, dat men zijn geloof in God en in een bestaande erkende kerk moet verklaren om erkend te worden. Als dit zo zou zijn zou de wet discrimineren ten gunste van orthodoxe geloven. Het feit dat diepgevoelde overtuigingen onconventioneel zijn maakt ze daarom nog niet minder religieus. Het gaat om de diepte en oprechtheid van iemands overtuiging en de centrale plaats die deze bij hem inneemt (zie de uitspraak van het Hoge Gerechtshof in 1965).

Een ander wijdverspreid geloof, dat evenzeer kan blijken een dwaling te zijn, hoewel de wet op dit punt nog geen uitsluitel geeft, is het geloof dat men pas erkend kan worden als men tegen alle oorlogen is, en dat men niet erkend kan worden indien men tegen een *speciale* oorlog is. Zou de wet inderdaad zo worden toegepast dan zou dit alweer een discriminatie zijn ten gunste van het ene soort geloof. Op de belangrijke vragen die het "Selective Service System" de conventioneel-religieuze gelovige, de onconventionele pacifist en diegene die tegen een bepaalde oorlog is stelt, geven alle drie het fundamenteel zelfde antwoord: "I cannot participate in what conscription now asks of me because to do so would be an unconscionable wrong. I cannot in good conscience let my government decide for me this question of right or wrong. I am still responsible for the wrong" (blz 48).

Iemand die tegen een bepaalde oorlog is wordt geconfronteerd met gruwelijke alternatieven: dienstneming tegen zijn geweten in, gevangenisstraf of ballingschap. Geen van deze alternatieven is werkelijk aanvaardbaar. Een ander alternatief is een aanvraag in te dienen om als dienstweigeraar te worden erkend en de zaak zo nodig tot op het hoogste niveau uit te vechten. Hij die dit doet vecht voor iets wat een recht behoort te zijn voor hem en anderen, in de grote traditie van de Amerikaanse vrijheid.

116. JOHN F. MELBY – THE ORIGINS OF THE COLD WAR IN CHINA; *Pacific Affairs (University of Columbia)*, Vol. XLI, no. 1, Spring 1968, blz. 19-33.

Dit is een artikel gebaseerd op een inleiding die Melby in december 1967 hield op een bijeenkomst van de "American Historical Association" in Toronto. Melby is "head, department of politics, Guelph University, Ontario" en een ex – "US foreign service officer" in China.

Op 15 december 1945 gaf president Truman bevel aan generaal Marshall